

הביוגרפיה של משפחת אריה¹. מאת צ'לבי משה אברהם אריה-ה-||² על חטיפת אברהם אריה לארמון הקיסרית וגירוש המשפחה מווינה

תרגם מספרדית-יהודית, יוסף עוזי לוי, בן שרה נינה לוי לבית אריה, 2018
סייעה בתרגום לילי אברהמי ילידת פזרג'יק, גם היא נצר למשפחת אריה.

עמודים 9-13

תחילה, נספר לכם דבר מה מתולדותיו של סניור אברהם מ. אריה, שבא ראשון לסמוקוב, מן הקורות אותו בווינה ובווידין.

שנת 5528 (1768)

הייתה זאת שנת 5528 (1768) בה נולד סניור אברם משה אריה, בעיר ווינה, בירת אוסטריה-גרמניה, כעת אוסטריה-הונגריה, בזמנו של הקיסר יוסף השני, שהיה בנה של המלכה מריה תרזה, ואשתו השנייה הקיסרית יוספינה מבוואריה, בתו של הקיסר קרל השביעי, היא אשתו הלא אהובה של הקיסר יוסף השני.³

והעסקים שניהלו הוריו, מלפני שנים רבות, היו מאז ומתמיד מסחר במוצרי טקסטיל, ובהם מכירת בגדים משובחים ביותר ויקרי ערך. הם היו מוכשרים במסחר, כך שתמיד התרחבו בו עד שהצליחו לצבור רכוש ניכר, בין עושר בכסף ובין בנכסים, מוניטין, כבוד ופרסום רב, וילדיהם נעימים ונחמדים עד מאד. כך חיו כשהם שבעי רצון, תמיד מאושרים ומרוצים בכל, ומלבד זאת כל בניהם למדנים, הלומדים את כל המדעים עד לאחרון שבהם, ואת התורה הקדושה, וגם שפות זרות אחרות.

5529 (1769)

כרוניקה קטנה אחת שהייתה לאדונים אריה שגרים כעת בעיר טורנו סברין⁴ רומניה, שנכתבה בשנת 5600 (1840), מספרת לנו איך הם באו להתיישב בעיר וידין, היה זה סניור משה אברהם אריה אביו של סניור אברם משה אריה שבא הראשון לסמוקוב. היו לו שלושה ילדים,

הראשון נקרא שמואל, השני יצחק והשלישי אברהם, וזה האחרון הוא אשר הגיע ראשון לסמוקוב, והוא אהב אותם יותר מכל, כי היו כולם טובים ויפים, והאחד מבין הבנים, היה יפה באופן יוצא מן הכלל, מכל הבחינות.

5530 (1770)

וכך היה, שיום אחד, הקיסרית ג'וספינה⁵ שהתהלכה בחוצות ווינה⁶, פגשה את הילד היפה בלכתו לבית הספר, ללימודיו. בראותה אותו, עצרה הקיסרית, הביטה בו, והוקסמה מיופיו

¹ **ביוגרפיה אריה** בת 2112 עמודים, בנויה מ-60 פרקים, על פי סדר המשלב כרונולוגיה, שושלות משנה, ושותפויות עסקיות. המעבר מפרק לפרק מבטא העברה של מרכז הכובד העסקי או המשפחתי מדור לדור או מקבוצת שותפים אחת לשנייה. (השותפים הם תמיד בני המשפחה).

² מחבר הכרוניקה, צ'לבי משה (1849 – 1919), הוא נינו של אברהם, מייסד השושלת בסמוקוב, ונכדו של משה, בנו הבכור של אברהם.

³ יוסף השני היה קיסר הקיסרות הרומית הקדושה מ-1765 עד מותו, אבל בפועל היה קיסר עצמאי רק לאחר מותה של אמו מריה תרזה בשנת 1780. בשנת 1765 נישא בשנית למריה יוספה מבוואריה ביתו של הקיסר קרל השביעי, שנפטרה שנתיים מאוחר יותר. יחסיו הגרועים מאוד עם רעייתו השנייה הם מן המפורסמות.

⁴ עיר נמל בדרום מערב רומניה על גדת הדנובה. ידועה היום בשמה Drobeta-Turnu Severin

⁵ הקיסרית ג'וספינה נפטרה כבר בשנת 1767

⁶ plasar = ככרות או שווקים (לפי מילון פרץ), בד"כ בכרוניקה מילה זו היא במשמעות שווקים. תורגם כאן לחוצות.

ומיד פקדה על הזקיפים לאסוף את הילד היפה, ובשלווה ובלי להפחידו, להובילו לארמון, שם גרה. ובהתאם להוראת הקיסרית, הובילוהו לארמון. כי בנים יפים כאלה, רק לארמון המלך ראויים. והילד היה בארמון, שם שרתו אותו וחינכו אותו כיאה לבני המלך.

כבר באותו היום נודע להוריו כל מה שקרה לבנם היקר והאהוב. יש להבין את המצוקה בה נמצאו הוריו, בלי שנמצא להם מוצא כדי לשחררו, אבל נתנו שבחים לאל הגדול על שהיה חי ובריא ומטופל היטב, וכך, הם התאזרו בסבלנות, בתקווה שיבוא יום ויוכלו לחבקו שוב.

5531 (1771)

והקיסרית, עקב האהבה הגדולה והחיבה שרחשה לילד, ביקרה אותו פעמיים בכל יום, ותמיד הזהירה את הנגידיים שהיו נאמניה שהיו מטפלים בילד, שיעניקו לו הרבה

תשומת לב, שימנעו ממנו כל סבל, ימלאו את כל בקשותיו, לשביעות רצונו בכל, והיא עצמה התקרבה, דיברה אתו, שחקה עמו וספקה אותו בכל משאלותיו.

5532 (1772)

עבר זמן מה, ונראה שהילד התקבל בעין טובה גם על ידי מטפליו כמו גם ע"י הקיסרית. הגיע יום, והילד ביקש מהקיסרית אשר כפי שנאמר בקרה אותו מידי יום, שתרשה לו ללכת להוריו כי הוא מאוד מתגעגע אליהם. הוא נימק את בקשתו בחלום שחלם בלילה, שאביו ואמו ואחיו עם כל משפחותיהם בוכים בגללו. והקיסרית, שאהבה אותו מאד, לא יכלה לסרב לו, הרשתה לו, ופקדה על השומר הראשי של הילד, שיביאו את הילד להוריו, ויחזירו אותו בערב של אותו היום אל הארמון.

וכך היה - באותו היום הובילו את הילד קרוב לבני משפחתו, כמו שהיו נוהגים להוליך את בני המלך. ובוודאי שניתן לשער איך היו המפגשים והגילוי מחדש. ואחרי, ששבעו נחת ביחד, כשהגיע הערב, שב חזרה אל הארמון. שני הצדדים למפגש היו מרוצים ולא היו תלונות.

שנת 5533 (1773)

והקיסרית הייתה מתהלכת מסופקת בבן החדש שנאסף מאחת מכיכרות ווינה. והקיסר לא ידע מאומה על כל המתרחש בארמון הקיסרית. וכאשר נודע לו כל מה שקורה, ועל הילד שנמצא בארמון הקיסרית, כעס הקיסר מאד ופקד לכנס את מועצת הנסיכים והשרים כדי לשפוט את הקיסרית על המעשה שעשתה - איסוף ילדים מהכיכר והבאתם לארמון.

(וזאת לדעת, שהקיסרית יש לה את הסמכות לאכוף את פקודותיה אבל חובתה ליידע את הקיסר. וכאשר מוצא הקיסר לנכון לשנות את פקודת הקיסרית אינו יכול לשנותה לבדו, אלא האסיפה הכללית עם הקיסר יכולים לעשות זאת).

שנת 5534 - 1774

חלף זמן מה והתאספה המועצה בארמון הקיסר, לישיבה שארכה זמן רב. אחרי שדנו בשאלה זמן רב החליטו לא להרשיע את הקיסרית. במקום זאת החליטו להגלות את כל משפחת אריה מווינה, אל מחוץ לגבולות המדינה וכך להגלות גם את הילד שהיה בארמון הקיסרית. ומכל מה שהתרחש והוחלט בארמון, איש ממשפחת אריה לא ידע דבר.

האופן שבו בוצעו הגליות באותו הזמן היה, שבתחילה רשמו מבלי שירגישו את כל בני המשפחה שעמדו להיות מגורשים, את מקום מגוריהם, איפה מוצאים אותם, ואת כל רכושם והכל נעשה בחשאיות גדולה. אחרי שנרשם כל הרכוש וכל האנשים, אספו את כולם לפי

הרשימה, כל אחד – גברים, נשים וילדים, היכן שמצאו אותם וכפי שהם היו, בלי לדאוג להם למזון או לבגדים העלו אותם על עגלות והובילו אותם אל מעבר לגבול. במקרים נדירים הצליחו המגורשים לקחת אתם סכום כסף לא גדול למחייתם.

וכך היה, שביום אחד אספו את כל בני משפחת אריה, העלו אותם על עגלות להובלת אשפה והוליכו את כולם אל מעבר לגבול. וזאת אחרי שהממשלה לקחה לאוצר המדינה את כל הרכוש הגדול שצברו. זו הייתה הדרך שבה באו לווידין וניתן לשער באיזה מצב נמצאו כאשר הגיעו לשם.